

Bemesting op veengrond. Links onnauwkeurig werk: de mest-stroken zijn te breed en liggen op het gras, waardoor de mest het gras besmeurt en er veel emissie optreedt. Op de foto rechts ligt de mest onder het gras op de grond. Hierdoor blijft het gras schoon, is er minder contact met de lucht en zal de emissie laag zijn.

‘Grasland bemesten kan nog veel beter’

De Nederlandse melkveehouders en loonwerkers kunnen nog stappen zetten om grasland netter en effectiever te bemesten met rundveedrijfmest, vindt Sjon de Leeuw, bedrijfsadviseur mest bij PPP-Agro Advies. „Er is een kopgroep die goud haalt op effectief bemesten. Maar er is ook nog een peloton melkveehouders dat zilver, brons of geen medaille haalt, en dus nog stappen kan maken.”

Het is steeds belangrijker dat drijfmest effectief zijn werk kan doen op het land. Zeker gezien de afbouw van derogatie, waarbij volgend jaar maximaal 170 kilogram stikstof uit dierlijke mest mag worden aangewend. „Met de huidige bemestingsnormen is het des te belangrijker dat de mest op de juiste plek komt”, stelt De Leeuw. „Slordigheden kunnen opbrengsten gaan kosten. Er zijn nog veel melkveehouders waar het bemesten beter kan.”

Belangrijkste advies van De Leeuw is om als melkveehouder zélf na het bemesten door het land te lopen en te kijken hoe het bemesten gegaan is. „Niet aan de loonwerker vragen of het gelukt is. Dus: zelf of met de loonwerker het veld in en kijken.” En waar moet je dan op letten? „Het belangrijkste is dat de mest op of in de grond ligt en niet op het gras.”

Mest niet op het gras

Mest op het gras in plaats van op de grond heeft verschillende nadelige gevolgen. „Het eerste is dat de stikstof wegwaait en dus niet benut wordt. Daarnaast blijven de vezels uit de mest op het gras liggen, waardoor ze niet worden omgezet en je fosfaat mist”, begint de adviseur zijn opsomming van nadelen van slordig bemesten.

„Het heeft ook gevolgen voor het weiden, want het gras wordt minder smakelijk voor de koeien. En het kan nadelig zijn voor de kuilkwaliteit. Zeker met koude en schrale wind drogen de vezels die op het gras achterblijven uit. Het lijkt dan alsof er stukjes karton op het gras blijven zitten. Op de kuiluitslag kun je dat terugzien door een verhoogde NH₃-fractie, wat duidt op een negatieve eiwitomzetting. Ook kunnen die uitgedroogde stukjes zorgen voor lucht in de kuil, met het risico op een verhoogd boterzuur en broei in de kuil.”

Goed mixen

Voordat de loonwerker komt, is het raadzaam dat een melkveehouder voorbereidingen treft, zodat de loon-

werker zijn werk goed kan doen. Dat begint met kwalitatief goede rundveedrijfmest, zegt De Leeuw. „Dan bedoel ik vooral dat de mest goed gemixt is, zodat er een homogeen product in de kelder zit.”

Ook ontmenging voorkomen is belangrijk. „Ontmenging kan bijvoorbeeld ontstaan wanneer er na het melken grote hoeveelheden spoelwater in de mestput stromen als er al gemengd is. Dat spoelwater moet daarna weer goed gemengd worden om een homogeen product te krijgen. Dunne mest ontmengt nu eenmaal sneller dan drogere of dikkere mest.”

Zowel te dunne als te dikke mest bemoeilijkt het netjes kunnen bemesten van grasland, legt De Leeuw uit. „Te dunne mest wil te snel door de bemester lopen. Daardoor kan het spetterend uit de elementen komen. Dat zorgt voor meer emissies en voor meer vervuiling op het gras. Mest die te dik is, blijft dan juist weer te veel hangen in de bemester. Daardoor is het resultaat minder gelijkmatig en belandt de mest meer op het gras dan op de bodem. Dat zorgt eveneens voor meer vervuiling van het grasland.”

Water juist toevoegen

Ook het toevoegen van water voor sleepslangen of voor emissiereductie gaat nog niet overal goed. „Ik zie in het veld nog regelmatig dat water na de aanzuigpomp wordt toegevoegd aan de mest. Dat gaat meestal niet goed. Het zorgt ten eerste voor onvoldoende menging. Daardoor ontstaat er een waterkolom langs de randen van de slang. Daartussendoor loopt de mest, maar van vermenging is dan geen sprake.”

Hoe moet het dan wel? „Idealiter voeg je het water toe in de kelder. Maar in het voorjaar zal die hoeveelheid water niet in alle kelders passen. De beste tweede optie is dan om het bij de aanzuigslang toe te voegen. Het gaat dan mee de aanzuigpomp in. Daar vermengt het dan het beste.”

Scherpe elementen

Dan kan ook een loonwerker een aantal dingen goed voorbereiden

Bemesting op zandgrond. Links besmeurt de mest het gras, wat de kwaliteit van het gras negatief beïnvloedt en meer emissie geeft. Rechts zijn de sleuven diep genoeg ingesneden en zit de mest netjes in de grond.

om zo netjes mogelijk het grasland te kunnen bemesten. Of de melkveehouder zelf, in geval hij zelf met de mesttank rondgaat.

Bij bemesten van grasland op zandgrond moet de mest in sleuven in de grond gebracht worden. „Het is dan belangrijk dat de elementen goed scherp zijn. Als de elementen niet scherp zijn, kan men in het veld gebrokkelde sleufranden zien, of zien dat de grond is weggeduwd in plaats van netjes ingesneden.”

En als je dan toch de sleuven controleert, is het volgens De Leeuw ook goed om te kijken naar de afvulling van de sleuven. „De mest moet net in de sleuven passen. Dus niet over de randen heen stromen. Ook maar half gevulde sleuven zijn niet de bedoeling.”

Op klei- en veengrond mag de mest op de grond gebracht worden. Al adviseert De Leeuw ook weleens om bij een dichte zode op die gronden ook in sleuven te bemesten. „Bij een

dichte zode is het soms moeilijk om goed op de grond te komen. Het maken van een ondiepe sleuf van 1 tot 2 centimeter diep biedt dan soelaas.”

De adviseur merkt op dat het maken van sleuven op klei- en veengrond niet bij alle weersomstandigheden kan. „De sleuven kunnen bij droog weer of schrale wind sneller verdrogen. Daardoor kan scheurvorming ontstaan, met gevolgen voor onder meer de draagkracht van de bodem. In het vroege voorjaar en met kans op regen wordt de kans op scheurvorming veel kleiner, terwijl het resultaat des te mooier is. Mits de sleuven ook goed afgevuuld worden met mest.”

Ervaring en kunde

Tot slot heeft ook de bestuurder van de bemester invloed op het netjes aanwenden van de mest. Dat komt ook neer op een stukje ervaring en kunde. „Goede bestuurders hebben

ervaring met het zoeken naar de beste en meest logische route om over een perceel te rijden. Het is belangrijk om overlap te voorkomen. Ontstaat er wel overlap, dan is een combinatie van sectieafsluiting en het kunnen optillen van het element dat overlapt het beste. Een chauffeur kan een sectie wel afsluiten, maar wanneer het element dan alsnog door de sleuf sleept, sleept deze de mest uit de sleuf en over het grasland. Daardoor ontstaat weer vervuiling van de grasmat.” Ook onnodig draaien en keren moeten bestuurders zoveel mogelijk vermijden. „Dat heeft weer verdichting van de bodem als gevolg.”

Bewust bemesten

Efficiënter bemesten begint altijd bij de bewustwording van de boer. „De melkveehouder is de ondernemer en daarmee verantwoordelijk voor zijn grond. Hij of zij moet er dan ook op letten dat de loonwerker goed en

netjes bemest.” Om boeren bij die bewustwording te helpen, is er het programma Bemest op z'n Best. De Leeuw geeft binnen dat project regelmatig demo's. Op de bijbehorende website van Bemest op z'n Best staan verschillende praktische scorekaarten die een boer kunnen helpen bij het beoordelen van de bemesting.

De Leeuw stelt: „Die weinige mest die je mag uitrijden, moet je goed op waarde brengen. Dat kan door het op een juiste manier aan te wenden. Ook met de huidige bestaande technieken kunnen we stappen maken om beter aan te wenden voor meer opbrengst en minder emissies.”

Tekst: Sandra Wilgenhof

Beeld: Bemest op z'n Best, Van Helmond Loonbedrijf

Wilt u reageren?
redactie@agrio.nl
of tel. 0314 - 62 64 38

Te zure grond kost 15 procent grasopbrengst

Loonbedrijf Van Helmond uit Ommel (NB) noemt zichzelf de boer onder de loonwerkers. Naast het loonwerkbedrijf hebben ze namelijk ook een melkveebedrijf, vertelt Niels van Hoof, planner voor het loonbedrijf. „Wij weten als geen ander wat melkveehouders verwachten. Het belangrijkste is een hoogwaardige kuil met goede gehalten. En dat begint bij gepast bemesten.” Het loonbedrijf biedt klanten bemesten op maat aan. „We analyseren bij klanten die dat willen eerst de kuil- en bodemonsters. Daarnaast kijken we wat de melkveehouder met het perceel wil gaan doen. Dus beweiden of maaien. Op basis daarvan maken we een bemestingsplan, waarbij we mogelijke tekorten zoveel mogelijk aanvullen.”

De pH van zandpercelen is een belangrijke factor waar het loonbedrijf op wil sturen. „Een pH van 4 in plaats van 5 in zandgrond onder grasland kan 15 procent opbrengst kosten.” Dat opbrengstverschil ontstaat doordat bij een te zure bodem nutriënten zoals fosfor, stikstof en magnesium minder mobiel zijn, en dus ook minder goed opgenomen kunnen worden door het gewas.

Het loonbedrijf heeft zelf een sleepslangbemester en pompwagens van Schouten omgebouwd, om bij de bemesting van rundveedrijfmest vier verschillende producten te kunnen bijmengen. Zo kan men vloeibare kalk/calcium (Calaix), spuiwater (restproduct uit

Van Helmond Loonbedrijf kan op maat bemesten door het toevoegen van producten door middel van een pompwagen die ze daar zelf voor omgebouwd hebben.

luchtwassers), biologische of chemische stikstof, selenium-kobalt, nitrificatieremmer of mineralenconcentraat laten toevoegen aan de rundveedrijfmest. Van Hoof licht toe: „De bedoeling is dat na het sleepslangen het land klaar ligt voor het voorjaar. De melkveehouder hoeft niet zelf nog kalk of kunstmest te strooien.”

Met het toevoegen van selenium-kobalt en Calaix heeft Van Helmond goede ervaringen bij het eigen melkveebedrijf, vertelt Van Hoof. „We zagen structureel tekorten in onze kuil van selenium, kobalt en calcium. Door dat tijdens de

bemesting al toe te voegen, zagen we de gehalten in de kuil toenemen. Daardoor hoefden we naderhand in het rantsoen minder te corrigeren.”

Ook de planner ziet dat het steeds belangrijker wordt om de bodem en het gewas juist te voeden. „Doordat we steeds minder mest mogen uitrijden, is het des te belangrijker dat de meststoffen mobiel en opneembaar zijn. Wanneer je als melkveehouder de bodem op orde hebt en de juiste meststoffen goed aangewend zijn, is het alleen nog wachten op goed weer.”